

Sygn. akt IX Ca 1490/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski (spr.)
Sędziowie:	SO Mirosław Wieczorkiewicz SO Agnieszka Żegarska
Protokolant:	p.o. sekretarza sądowego Izabela Ważyńska

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2019 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa R. C.

przeciwko (...) W. - Zarządowi (...) z siedzibą w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Kętrzynie z dnia 18 września 2018 r., sygn. akt I C 94/18,

oddala apelację.

Mirosław Wieczorkiewicz Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 1490/18

UZASADNIENIE

Powód R. C. wniósł o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Łomży z dnia 21.02.2003r., sygn. akt VII Nc 188/03, opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Łomży z dnia 07.03.2013r., sygn. akt VII Nc 188/03. Powód domagał się również zasądzenia kosztów procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniósł zarzut przedawnienia roszczenia egzekwowanego na podstawie w/w tytułu wykonawczego przez Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Pragi w Warszawie K. P. w sprawie Km 9633/17. Wskazał, że zgodnie z dyspozycją art. 125 § 1 k.c. roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu. Tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Łomży w sprawie VII Nc 188/03 został wydany w dniu 21.02.2003r. Wobec tego nastąpiło przedawnienie objętego nim roszczenia. Pozwany utracił tym samym możliwość jego egzekwowania.

Pozwany (...) W. – Zarząd (...) w W. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania wg norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że wprawdzie roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem lat dziesięciu, to jednak stosownie do dyspozycji art. 124 § 1 k.c. termin przedawnienia biegnie dopiero od momentu zakończenia postępowania. Datę tę wyznacza moment uprawomocnienia się orzeczenia sądowego. W rozpoznawanej sprawie dziesięcioletni okres przedawnienia zaczął biec od momentu uprawomocnienia się nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanego przez Sąd Rejonowy w Łomży w sprawie VII Nc 188/03 w dniu 21.02.2003r. Dalej podniósł, że zgodnie z dyspozycją art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg terminu przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Stosownie do utrwalonego w judykaturze stanowiska czynnością, która przerywa bieg przedawnienia jest m. in. złożenie przez wierzyciela do właściwego sądu wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Pozwany wystąpił z takim wnioskiem w dniu 15.02.2013r., a więc przed upływem 10 lat od uprawomocnienia się w/w nakazu zapłaty. Zgodnie z treścią art. 124 § 1 k.c. po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo.

Wyrokiem z dnia 18 września 2018 r. Sąd Rejonowy w Kętrzynie powództwo oddalił i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 107 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd ten ustalił, że nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 21.02.2003r., sygn. akt VII Nc 188/03, nakazano R. C., aby zapłacił (...) W. – Zarządowi (...) kwotę 120 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15.05.2002 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 15 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Wnioskiem datowanym na dzień 15.02.2013r. pozwany wystąpił o nadanie klauzuli wykonalności w/w nakazowi zapłaty. Postanowieniem z dnia 07.03.2013r. w sprawie VII Nc 188/03 Sąd Rejonowy w Łomży uwzględnił wniosek pozwanego i nadał klauzulę wykonalności w/w nakazowi zapłaty.

W dniu 18.12.2017r. do Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie K. P. wpłynął wniosek (...) W. – Zarządu (...) z siedzibą w W. o wszczęcie egzekucji przeciwko R. C. na podstawie tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Łomży z dnia 21.02.2003r. w sprawie VII Nc 188/03. Na skutek wniosku komornik w dniu 20.12.2017r. wszczął postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 9633/17.

Akta VII Nc 188/03 Sądu Rejonowego w Łomży zostały zniszczone w 2015r., po upływie 10 - letniego okresu przechowywania.

Powyższy stan faktyczny Sąd I instancji ustalił na podstawie dokumentów urzędowych, których wiarygodność nie budziła wątpliwości oraz dokumentów prywatnych, które nie były kwestionowane przez strony.

W oparciu o powyższe powództwo uznał za niezasadne.

Przypomniał, iż stosownie do art. 840 § 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

- 1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;
- 2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne;

3) małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787, wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek wcześniej nie mógł podnieść.

Mając na uwadze powyższe oraz treść pozwu należałoby przyjąć, iż powód powołał się na okoliczności wskazane w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., jako na podstawę do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego. Błędne jest jednak jego stanowisko jakoby doszło do przedawnienia roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym, o pozbawienie wykonalności którego wnoszą.

W szczególności, stosownie do aktualnego brzmienia art. 125 § 1 k.c., roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem sześciu lat. Przywołany artykuł w brzmieniu sprzed 09.07.2018 r. przewidywał dłuższy, dziesięcioletni, okres przedawnienia roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu. Zmiana została wprowadzona mocą Ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks Cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 1104). Stosownie do przepisów art. 5 ust. 1 i 2 ustawy zmieniającej do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie tej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia jej w życie przepisy kodeksu cywilnego w brzmieniu nadanym tą ustawą. Jeżeli zgodnie z kodeksem cywilnym, w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Jeżeli jednak przedawnienie, którego bieg terminu rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, nastąpiłoby przy uwzględnieniu dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej, to przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Powyższe oznacza zdaniem Sądu Rejonowego, że w realiach rozpoznawanej sprawy istotne było ustalenie czy w przypadku roszczenia objętego tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Łomży z dnia 21.02.2003r. w sprawie VII Nc 188/03, upłynął dziesięcioletni termin przedawnienia.

Wskazał dalej, że nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Łomży w sprawie VII Nc 188/03 został wydany dnia 21.02.2003r. Stosownie do dyspozycji art. 124 § 1 k.c. termin przedawnienia biegnie od momentu zakończenia postępowania. Dniem zakończenia postępowania sądowego jest dzień uprawomocnienia się orzeczenia sądowego. Niestety w realiach sprawy precyzyjne ustalenie dnia, w którym doszło do uprawomocnienia się nakazu zapłaty okazało się niemożliwe. Akta sprawy VII Nc 188/03 Sądu Rejonowego w Łomży zostały bowiem zgodnie z obowiązującymi przepisami zniszczone po upływie dziesięcioletniego okresu przechowywania.

Zauważył, że zgodnie z art. 502 § 1 k.p.c. pozwany ma dwa tygodnie na wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty. Dlatego też nawet przy mało realistycznym założeniu, że w/w nakaz zapłaty został doręczony pozwanemu już w dniu jego wydania, należałoby przyjąć, że jego uprawomocnienie nie nastąpiło przed dniem 08.03.2003r. Biorąc pod uwagę realia funkcjonowania sekretariatów sądowych oraz obrotu korespondencji, moment uprawomocnienia się wskazanego orzeczenia nastąpił zapewne w terminie późniejszym. Przy najkorzystniejszym dla pozwanego założeniu, że w/w nakaz zapłaty uprawomocnił się w dniu 08.03.2003r. termin przedawnienia roszczenia stwierdzonego tym tytułem, zgodnie z powołanym art. 125 § 1 k.c. (w brzmieniu obowiązującym do 09.07.2018r.), upłynąłby z dniem 08.03.2013r.

Stosownie jednak do art. 123 § 1 pkt 1 k.c., bieg terminu przedawnienia przerywa się, m.in. przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Natomiast zgodnie z art. 124 §1 k.c., po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo. Z kolei czynnościami przerywającymi bieg przedawnienia są wszelkie czynności konieczne, czyli takie, których nie można pominąć w toku dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia, a więc także czynności polegającej na złożeniu wniosku o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności. Czynności konieczne nie tylko powodują przerwanie biegu przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.), ale także jego zawieszenie aż do ukończenia postępowania wywołanego daną czynnością (art. 124 § 2 k.c.). Takie skutki odpowiadają fundamentalnemu założeniu

instytucji przedawnienia, że termin przedawnienia nie może biec, jeżeli uprawniony nie ma możliwości realizowania roszczenia (vide - wyrok SN z 12.10.2016r., II CSK 34/16, LEX nr 2147277).

W tych okolicznościach bieg terminu przedawnienia został przerwany przez wniesienie do Sądu Rejonowego w Łomży przez pozwanego (...) W. – Zarząd (...) z siedzibą w W. wniosku o nadanie na jego rzecz klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty tego sądu z dnia 21.02.2003r. w sprawie VII Nc 188/03. Niestety w związku ze zniszczeniem akt sprawy VII Nc 188/03 Sądu Rejonowego w Łomży, niemożliwe jest określenie dokładnej daty wniesienia wspomnianego wniosku do tego sądu. Z przedłożonej przez stronę pozwaną kopii wniosku wynika jedynie, że był on opatrzony datą 15.02.2013r. Stosownie do art. 165 § 2 k.p.c. w przypadku pisma oddanego w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe lub w placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, data oddania pisma jest równoznaczna z datą wniesienia go do sądu. Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że postanowienie Sądu Rejonowego w Łomży w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności w/w nakazowi zapłaty zostało wydane w sprawie VII Nc 188/03 w dniu 07.03.2013r., a więc jeszcze przed upływem dziesięcioletniego terminu przedawnienia, który to według nawet najkorzystniejszego dla pozwanego wariantu, upłynąłby najwcześniej z dniem 08.03.2013r. Stąd konkluzja, iż wniosek o nadanie klauzuli wykonalności również musiał zostać wniesiony przed tą datą.

Z tytułu wykonawczego zawartego w aktach postępowania egzekucyjnego wynika w ocenie Sądu Rejonowego, że postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności zostało doręczone powodowi dnia 14.03.2013r. Stąd uprawomocniło się w stosunku do wierzyciela, zgodnie z art. 795§2 k.p.c., z dniem 21.03.2013r. Po uprawomocnieniu się postanowienia Sądu Rejonowego w Łomży w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności (wobec wierzyciela czyli powoda), dziesięcioletni termin przedawnienia zaczął biec na nowo. Z powyższego wynika, że upłynąłby z dniem 21.03.2023r. Został on ponownie przerwany z chwilą złożenia przez pozwanego wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, co nastąpiło najpóźniej w dniu 18.12.2017r., w tej bowiem dacie odnotowano wpływ wniosku o wszczęcie egzekucji do komornika sądowego. Brak przy tym danych wskazujących na jego wcześniejsze wniesienie drogą pocztową.

Mając na uwadze powyżej wskazane okoliczności stwierdził, iż w sprawie powód nie wykazał zaistnienia podstaw do pozbawienia wykonalności ani w całości ani w części tytułu wykonawczego, tj. nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Łomży z dnia 21.02.2003r. w sprawie VII Nc 188/03, opatrzonemu następnie klauzulą wykonalności na rzecz pozwanego postanowieniem tegoż Sądu z dnia 07.03.2013r. w sprawie VII Nc 188/03. W szczególności nie wykazał by po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło przedawnienie roszczenia egzekwowanego przez pozwanego na podstawie w/w tytułu wykonawczego.

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy oddalił powództwo.

O kosztach procesu rozstrzygnął na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił na podstawie § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (j.t.: Dz. U. z 2018r. poz. 265).

Apelację od całości wyrok złożył powód, zarzucając:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 125 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks Cywilny (Dz. U z 2018 r., poz. 1025), dalej jako k.c. poprzez uznanie, że roszczenie stwierdzone prawomocnym Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 21 lutego 2003r. nie uległo przedawnieniu, podczas gdy stwierdzone prawomocnym orzeczeniem roszczenie główne oraz koszty w kwocie 15 zł uległy przedawnieniu z upływem 10 lat od uprawomocnienia się orzeczenia, zaś świadczenia okresowe - odsetki ustawowe od kwoty 120 zł od dnia 15.05.2002r. do dnia zapłaty, przedawniło się z upływem trzech lat od uprawomocnienia się orzeczenia;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 123 § 1 pkt 1 k.c. poprzez uznanie, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności na Nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 15.02.2013r. przerwał termin biegu przedawnienia, podczas gdy czynność tą nie można uznać jako czynność przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia zaspokojenia roszczenia, a jest jedynie czynnością przygotowawczą do wszczęcia postępowania egzekucyjnego,

III. naruszenie przepisów prawa procesowego art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego nie nastąpiło zdarzenie wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane, podczas gdy analiza materiału zgromadzonego w sprawie prowadzi do wniosku, że powód skutecznie podniósł zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia, a zatem zaistniały wszelkie przesłanki do tego, aby tytuł wykonawczy w postaci Nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym został pozbawiony wykonalności w całości,

IV. naruszenie przepisów prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej, zgodnej z zasadami logiki oraz doświadczenia życiowego analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci nieuzasadnionego przyjęcia, że:

- pomimo braku ustalenia precyzyjnej daty uprawomocnienia się Nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 21 lutego 2003r. Sąd ustalił, że roszczenie nie przedawniło się, podczas gdy w stanie faktycznym sprawy nie jest możliwe ustalenie od jakiego momentu należy liczyć termin przedawnienia dochodzonego roszczenia, a zatem nie jest możliwe jak to Sąd stwierdził, że okres przedawnienia nie upłynął,

- wniosek o nadanie klauzuli wykonalności na Nakaz zapłaty z dnia 15.02.2013r. przerwał bieg terminu przedawnienia dochodzonego roszczenia, podczas gdy wniosek o nadanie klauzuli wykonalności nie zawiera dokładnej daty kiedy został złożony do Sądu, a zatem nie jest możliwe ustalenie od kiedy należy liczyć termin przedawnienia dochodzenia roszczenia w przypadku przyjęcia, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przerywa termin przedawnienia roszczenia.

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w całości i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, albowiem zaskarżony wyrok mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu.

Uwadze zarówno stron postępowania jak i Sądu I instancji umknęła bowiem okoliczność, iż powództwo przeciwegzekucyjne może być skutecznie wniesione jedynie pod warunkiem, że istnieje potencjalna możliwość wykonania tytułu wykonawczego.

Tymczasem jak wynika z dokumentów w aktach egzekucyjnych KM 9633/17, prawomocnym postanowieniem z dnia 27 marca 2018 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi – Południe w Warszawie K. P. zakończył postępowanie egzekucyjne w sprawie i pozostawił tytuł egzekucyjny w aktach sprawy, wobec wyegzekwowania całości należności i przekazania jej wierzycielowi (k. 17 akt KM 9633/17). Na tytule wykonawczym w postaci nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Łomży z dnia 21.02.2003 r. (sygn. akt VII Nc 188/03) zamieścił wzmiankę w trybie art. 816 k.p.c. o treści „wyegzekwowano należność objętą tytułem w kwocie 445,30”, co odpowiada pretensji zgłoszonej we wniosku egzekucyjnym.

Powyższa konstatacja prowadzi do wniosku, że na dzień orzekania przez sądy obu instancji (art. 316 § 1 k.p.c.), wierzyciel nie był w posiadaniu tytułu wykonawczego, który umożliwiłby prowadzenie egzekucji przeciwko dłużnikowi. Stosownie bowiem do art. 816 § 1 k.p.c. po ukończeniu postępowania egzekucyjnego należy na tytule

wykonawczym zaznaczyć wynik egzekucji i tytuł zatrzymać w aktach, a jeżeli świadczenie objęte tytułem nie zostało zaspokojone całkowicie, tytuł zwrócić wierzycielowi.

Pozostawienie przez komornika w aktach sprawy zwalczanego tytułu wykonawczego ze stosowną wzmianką, połączone z faktem zakończenia postępowania egzekucyjnego wskutek wyegzekwowania całej należności, prowadzi do wniosku, iż dłużnik nie mógł skutecznie wystąpić z powództwem przeciwegzekucyjnym.

W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że powództwo przeciwegzekucyjne skierowane na pozbawienie lub ograniczenie wykonalności tytułu wykonawczego może być skutecznie wniesione tylko pod warunkiem, że istnieje potencjalna możliwość wykonania tytułu wykonawczego w całości lub w określonej jego części. Dłużnik traci możliwość wytoczenia powództwa opozycyjnego z chwilą wyegzekwowania świadczenia objętego tytułem wykonawczym w całości lub w określonej części w odniesieniu do już wyegzekwowanego świadczenia. Powództwo to jest więc niedopuszczalne w części, w której wykonalność tytułu wykonawczego wygasła na skutek jego zrealizowania (por. postanowienie SN z 30.05.2014 r., II CSK 679/13; wyrok SA w Szczecinie z 12.07.2017 r., I ACa 209/17).

W realiach przedmiotowej sprawy powód – reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika – nie dokonał po wyegzekwowaniu należności zmiany powództwa z opozycyjnego na żądanie zapłaty, co samo z siebie czyniło dochodzone roszczenie niezasadnym i skutkowało oddaleniem apelacji w oparciu o art. 385 k.p.c.

Mirosław Wieczorkiewicz Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska